

REFLECTAREA NOILOR AMENINȚĂRI ASIMETRICE ÎN STRATEGIA DE SECURITATE AMERICANĂ

*Lector univ. dr. Iulian LĂZĂRESCU**

The beginning of the 21st century has been marked by significant transformations in the international security environment. New asymmetric threats have emerged and conventional warfare has been replaced by new and complex forms of conflicts. The national security system of the US works on the basis of well devised strategies, the most important of which is the National Security Strategy. This is based on the National Defense Strategy and the National Intelligence Strategy as well as on the Defense Intelligence Strategy and the National Counterintelligence Strategy. Analyzing strategic documents, such as the American National Security Strategy can offer an insight into the way these risks and threats are perceived, as well as provide examples of possible solutions in dealing with them.

Începutul secolului al XXI-lea este caracterizat de transformări substanțiale în mediul de securitate internațional. Asistăm la apariția unor noi amenințări asimetrice, iar războiul convențional a fost înlocuit de noi forme complexe de conflict. Sistemul național de securitate al Statelor Unite funcționează pe baza unor strategii bine elaborate, cea mai importantă dintre acestea fiind Strategia de Securitate Națională. Aceasta are la bază Strategia națională de apărare și Strategia națională de informații, precum și Strategia de informații pentru Apărare și Strategia națională de contrainformații. Analizarea unor documente strategice, precum Strategia de securitate națională americană ne poate oferi un indiciu privind modul în care aceste riscuri și amenințări sunt percepute, oferind în același timp și posibile soluții de contracarare a lor.

Începutul secolului al XXI-lea este caracterizat de modificări substanțiale ale parametrilor clasici de analiză a evoluției securității internaționale. Astfel, asistăm la emergența unor forme multiple de asimetrie în conflictele contemporane,

* Academia Națională de Informații "Mihai Viteazul"; e-mail: iulian.lazarescu@yahoo.com

dihotomia simetric/asimetric suprapunându-se, în acest context, diferențierii dintre războiul convențional și noi forme de conflict, precum războiul împotriva terorismului.

Caracteristica inedită a noilor tipuri de riscuri și amenințări (terorismul internațional, proliferarea armelor de distrugere în masă, criminalitatea organizată transfrontalieră etc.) este reprezentată de faptul că acestea nu pot fi evidențiate individual, granița volatilă și difuză dintre ele determinând creșterea gradului de relaționare, interconectare, respectiv interdependență a acțiunilor de prevenire și combatere, atât pe dimensiunea internă, cât și pe cea externă.

Mai mult, noul model al amenințării este, în general, neconvențional, dinamic, aleatoriu și neliniar în incidență, fără constrângeri sau reguli de angajare – altfel spus, asimetric. Totodată, nu dispune de o doctrină proprie, este dificil de cuantificat și prognozat și este susținut de diferite categorii umane – criminali, traficanți și consumatori de droguri, teroriști, persoane corupte, extremiști și fanatici religioși, xenofobi, mercenari etc. Comparativ cu amenințările clasice, centrate în jurul securității statale, noile tipuri de amenințări sunt dificil de anticipat, identificat, monitorizat și interpretat, cu atât mai mult cu cât problemele de securitate variază de la o țară la alta și de la un grup social la altul. Astfel, în timp ce amenințările clasice pot fi localizate din punct de vedere geografic (factori de risc la adresa statului-națiune), noile amenințări asimetrice sunt susceptibile să afecteze orice areal.

Pentru a anticipa și, mai ales, pentru a putea interveni asupra viitorului, promovarea strategiilor în domeniul securității naționale solicită prognoze suficient de exacte și de fundamentate cu privire la: tenduri economice, dezvoltarea tehnologică, modificarea formelor de luptă și a procedeelelor de ducere a acestora (îndeosebi pentru formele atipice de conflict, precum războiul împotriva terorismului), evoluția diferitelor tipuri de agresiuni informaționale etc.

Conform studiului „Abordări asimetrice ale războiului”, publicat în anul 1999 de un grup de cercetători americani, „abordările asimetrice” vizează în general un impact psihologic major, de exemplu șoc ori confuzie, care-i afectează adversarului inițiativa, libertatea de acțiune și voința. Metodele asimetrice solicită aprecierea vulnerabilităților adversarului și găsirea formelor corespunzătoare, adesea surprinzătoare, de acțiune. Acestea folosesc cel mai adesea noi tactici de acțiune, în general netradiționale, arme sau tehnologii pe măsură și pot fi aplicate la toate

nivelurile acționale ale războiului (strategic, operativ sau tactic), în întreg spectrul operațiilor militare¹.

Un alt studiu, realizat în anul 2002 de către Fundația „German Marshall” din SUA, a identificat sursele de amenințare pentru lumea occidentală în secolul XXI, care includ următoarele amenințări asimetrice: terorismul; armele de distrugere în masă (nucleare, biologice, chimice și radiologice); statele eșuate (incapabile să implementeze o bună guvernare și un cadru legal eficient în interiorul granițelor); corupția și economia subterană; crima organizată, traficul de persoane, droguri și materiale strategice; amenințările de natură ecologică; amenințările din spațiul virtual (cyberthreats) și pandemiile².

Contextual, se subliniază necesitatea ca strategiile de prevenire și combatere a amenințărilor de tip asimetric să fie coroborate cu alte tipuri de acțiuni, precum: armonizarea politicilor de securitate sectoriale pe segmentul respectiv; realizarea unui sistem unic de avertizare timpurie la care să participe toate componentele securității naționale, asigurarea unui cadru legislativ și funcțional specific managementului crizelor, creșterea contribuției învățământului militar și cercetării științifice în domeniu³.

Amenințările asimetrice și mecanismele de răspuns la acestea

Sistemul național de securitate al SUA funcționează pe baza unor strategii bine concepute și ierarhizate, esența acestora fiind **Strategia de Securitate Națională** (National Security Strategy). Aceasta are la bază strategiile naționale de apărare și intelligence (Strategia Națională de Apărare – National Defense Strategy – și Strategia Serviciilor Naționale de Informații – National Intelligence Strategy), precum și strategiile de intelligence și counter intelligence (Strategia de Informații pentru Apărare – Defense Intelligence Strategy – și Strategia Națională privind Contrainformațiile – National Counter intelligence Strategy)⁴.

¹ Cristina BOGZEANU, Petre DUȚU, *Provocări actuale pentru securitatea europeană*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010, disponibil la http://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/confi_asimetrice.pdf ultima accesare 12.09.2011.

² Grigore ALEXANDRESCU, *Amenințări la adresa securității*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2004.

³ *Ibidem*.

⁴ Tiberiu TĂNASE, *Considerații privind Comunitatea și Strategia de Intelligence ale SUA în Constantin MOȘTOFLEI (coord), Perspective ale apărării și securității în Europa*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2009 disponibil la <http://www.scribd.com/doc/50886251/20/Dr-Tiberiu-T%C4%82NASE%E2%88%97> ultima accesare 13.12.2011.

Prioritățile de securitate anunțate de administrația „Barack Obama” sunt lupta cu al-Qaeda și nonproliferarea nucleară. Potrivit Strategiei de Securitate Națională a SUA, principala amenințare rămâne terorismul. Dacă până în prezent se făcea referire doar la amenințările din exteriorul statului american, documentul evidențiază un pericol sporit din interiorul țării⁵.

În cadrul documentului (adoptat în 17.05.2010), a fost stabilită necesitatea consolidării capacităților naționale de combatere cu predilecție a amenințărilor asimetrice (aflate pe un trend crescător) și o abordare mai largă a acestora, în concordanță cu viziunea Consiliului de Securitate al SUA.

Ca amenințări asimetrice au fost evidențiate explicit⁶:

a) manifestarea unor atacuri cibernetice, de către "hackeri" grupați în cadrul unor rețele organizate de criminalitate cibernetică sau individuali și grupări finanțate de țările avansate din punct de vedere tehnologic, asupra rețelelor publice de utilități (electricitate, apă), informatice guvernamentale neclasificate, Internetului și asupra serviciilor de comerț electronic (e-commerce).

Necesitatea securizării infrastructurii digitale a SUA impune, ca modalități de combatere:

- alocarea de fonduri substanțiale pentru dezvoltarea unor tehnologii de ultimă generație și dezvoltarea capacităților de resurse umane, în vederea protejării capacităților critice naționale;

- consolidarea și încheierea de noi parteneriate naționale și internaționale în domeniu – pentru identificarea și contracararea atacurilor informatice – și definirea unor noi reguli privind criminalitatea și conduita în spațiul cibernetic.

b) conturarea unor atacuri cibernetice de amploare sau asupra infrastructurii critice a SUA (porturi, aeroporturi), activitate planificată de unele persoane/ entități asociate fenomenului terorist.

Modalitate de contracarare – consolidarea măsurilor de securitate privind sistemul de transport al mărfurilor și persoanelor atât la nivel global (incluzând aici domeniul aeronautic, maritim, transporturilor, spațial și cibernetic), cât și la nivel federal, statal, local și în sectoarele neguvernamental și privat, în vederea reducerii sau eliminării vulnerabilităților existente.

c) afectarea infrastructurii critice aflată în parteneriat public-privat, prin producerea unor incidente majore.

⁵ http://www.publika.md/barack-obama-a-prezentat-noua-strategie-de-securitate-nationala-a-sua_29651.html

⁶ Strategia națională de securitate disponibilă la http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf ultima accesare 10.10.2011.

Modalitate de contracarare – consolidarea și îmbunătățirea parteneriatelor public-private, prin adoptarea unor măsuri guvernamentale și/ sau înființare a unor sisteme/ structuri care să facă față evenimentelor conturate (inclusiv cele izolate), în scopul menținerii infrastructurii critice în funcțiune.

d) manifestarea unor dezastre naturale/ incidente majore pe teritoriul SUA.

Modalități de contracarare:

- stabilirea sau înființarea unor noi capacități de intervenție de urgență în cazul producerii unor dezastre, în vederea reducerii sau eliminării efectelor negative ale acestora;

- elaborarea unor planuri integrate pe paliere de guvernare (federală, statală, locală), concomitent cu continuarea programelor de simulare și testare a reacției de intervenție;

- efectuarea de investiții în capacități operaționale și echipament, respectiv îmbunătățirea fiabilității și a interoperabilității sistemelor de comunicații.

e) conturarea unor riscuri și vulnerabilități pe fondul schimbărilor climatice (conflicte pentru resurse; manifestarea fenomenelor de secetă și foamete; dezastre naturale; degradarea solului).

Modalitate de combatere - revigorarea industriei nucleare a SUA și efectuarea de investiții în energiile regenerabile, pentru reducerea emisiilor de gaze de seră.

f) radicalizarea unor membri ai comunităților locale, fenomen asociat gândirii de tip extremist.

Modalități de contracarare - alocarea de fonduri și intensificarea activităților de Intelligence în vederea combaterii și studierii manifestărilor de factură extremistă pe teritoriul SUA și responsabilizarea comunităților locale cu privire la efectele negative ale radicalismului.

Asociate amenințărilor asimetrice și cu corespondență în celelalte domenii privind securitatea națională au fost relevate ca priorități:

- menținerea păcii globale și combaterea conflictelor armate, prin derularea de activități de descurajare a acestor tipuri de manifestări și sprijinirea în continuare a eforturilor depuse în acest sens de Organizația Națiunilor Unite și instituțiile afiliate.

- contracararea riscurilor asociate manifestării unor pandemii, prin îmbunătățirea capacităților sistemului medical național al SUA și îmbunătățirea componentelor de avertizare timpurie și de intervenție rapidă.

- amenințările generate de criminalitatea transnațională și rețelele de criminalitate organizată, cu preponderență în spațiul cibernetic⁷.

Rolul Comunității de Informații, potrivit Strategiei Serviciilor Naționale de Informații – NIS

Strategia Națională de Informații (ultima elaborată în anul 2009) prezintă obiectivele și prioritățile celor 16 agenții din cadrul Comunității de Informații (Intelligence Community – IC), pentru a acționa ca o entitate dinamică și integrată, în contextul unei lumi tot mai complexe și interconectate.

IC are patru scopuri strategice. Primele două, sprijinite de șase obiective de misiune (MO), prezintă misiunile ce trebuie realizate, iar ultimele două, susținute de șapte obiective manageriale (EO), descriu ce trebuie realizat la nivel de inițiativă în domeniul intelligence, în scopul susținerii obiectivelor de misiune.

a) Promovează politici pertinente de securitate națională prin monitorizarea și evaluarea continuă a climatului internațional de securitate pentru a avertiza factorii de decizie cu privire la amenințări și a-i informa referitor la oportunități. Se furnizează factorilor de decizie informații strategice care să îi ajute să înțeleagă mai bine statele, regiunile, aspectele și potențialele rezultate ale deciziilor lor și se asigură feedback-ul cu privire la impactul deciziilor politicianilor.

b) Susține efectiv acțiunea de securitate națională. IC furnizează informații care pot conduce la acțiuni pentru a sprijini diplomații, unitățile militare, organizațiile interagenții în domeniu și agenții de aplicare a legii la toate nivelurile. Ocazional, președintele SUA îndrumă pentru derularea activităților sub acoperire desfășurate.

c) Furnizează capacități echilibrate și continuu perfecționate care susțin diversitatea competențelor unice ale IC și evoluează pentru a sprijini noile misiuni și concepte operaționale. Se integrează capacitățile comunității pentru a beneficia de pe urma sinergiilor și a expertizei, evaluând și modificând continuu portofoliul deținut, în vederea pregătirii pentru provocările viitoare, concomitent cu îndeplinirea misiunilor curente.

d) Operează ca o singură echipă integrată, angajând echipe colaborative care sprijină întreaga gamă de capacități ale IC pentru a realiza cerințele beneficiarilor, de la președinte până la unitățile militare desfășurate în teren⁸.

⁷ *Ibidem.*

⁸ Strategia națională de informații disponibilă la http://www.dni.gov/reports/2009_NIS.pdf, ultima accesare 10.10.2011.

Obiective de misiune

MO1: Combaterea extremismului violent – înțelege, monitorizează și anihilează grupările extremiste violente care planifică activ să producă daune sau prejudicii grave SUA, cetățenilor, intereselor și aliaților acestora.

MO2: Contracarea proliferării armelor de distrugere în masă – contracarează inclusiv mijloacele de livrare a acestora de către actori statali și nonstatali.

MO3: Furnizarea unor informații și avertizări strategice – avertizări privind tendințele și evenimentele strategice, pentru ca factorii de decizie, oficialii din domeniul militar și autoritățile civile să poată descuraja, preveni sau răspunde eficient unor amenințări și să beneficieze de pe urma oportunităților create.

MO4: Contraspionajul integrat – asigură o capacitate de contraspionaj integrată în toate aspectele procesului de intelligence pentru a informa cu privire la strategii și operațiuni.

MO5: Intensificarea securității cibernetice – identifică și contracarează amenințările cibernetice ale adversarilor pentru protecția infrastructurii proprii de informații.

MO6: Sprijină operațiunile curente – sprijină operațiunile diplomatice, militare și de aplicare a legii, aflate în curs de derulare, în special de combatere a insurgenței, securitate, stabilizare, tranziție și reconstrucție, contracarea traficului cu narcotice și securitatea frontierelor⁹.

Obiective manageriale

EO1: Consolidarea managementului misiunii IC – adoptarea unei abordări a misiunii în contextul evoluției preconizate pentru organizarea și transmiterea sprijinului necesar serviciilor de informații în ceea ce privește provocările considerate prioritare. Principiile sunt: stabilirea unor eforturi concertate, asigurarea responsabilizării, sprijin flexibil, caracter mult mai dinamic, consolidarea relațiilor.

EO2: Consolidarea parteneriatelor – consolidarea unor parteneriate existente și stabilirea unor noi cu entități private și publice, interne și externe pentru îmbunătățirea accesului la sursele de informații și asigurarea diseminării adecvate a produselor și serviciilor IC.

EO 3: Eficientizarea proceselor economice – eficientizarea operațiunilor de afaceri ale Comunității de Informații, angajarea serviciilor obișnuite de afaceri pentru

⁹ *Ibidem.*

îmbunătățirea capacităților de susținere a misiunii și folosirea cât mai eficientă și efectivă a banilor contribuabililor.

EO 4: Îmbunătățirea integrării și schimbului de informații – îmbunătățirea aplicării tehnologiei informației - astfel încât să includă managementul informațiilor, practicile privind integrarea și schimbul de informații, sistemele și arhitecturile (atât la nivelul IC, cât și în cazul unui set extins de utilizatori și parteneri) – pentru a răspunde responsabilității de a furniza informații și date protejându-ne, în același timp, de riscul compromiterii.

EO 5: Cercetare și dezvoltare/ Știință și tehnologie avansate – descoperirea, dezvoltarea și implementarea Științei & Tehnologiei/Cercetării & Dezvoltării a avansat destul de mult în ceea ce privește dimensiunea, scopul și ritmul astfel încât IC să mențină, și în unele cazuri să câștige, avantaje în fața actualilor și viitorilor adversari.

EO 6: Dezvoltarea forței de muncă – atragerea, dezvoltarea și reținerea unei forțe de muncă diverse, axate pe obținerea de rezultate și performanțe ridicate, capabile să furnizeze expertiza tehnică și conducerea necesare pentru a face față provocărilor de securitate.

EO 7: Îmbunătățirea procesului de achiziționare – îmbunătățirea costurilor, programării, performanțelor, planificării, execuției și transparenței în achiziționarea principalelor sisteme, promovând, în același timp, inovația și caracterul dinamic¹⁰.

Concluzii privind necesitatea unei noi abordări a politicii de securitate și intelligence a României, pe fondul cooperării cu SUA

Dezvoltarea relațiilor bilaterale începând cu anul 1990 s-a materializat prin semnarea Parteneriatului Strategic între cele două țări în anul 1997, care vizează în special domeniile economic, cultural și militar. Ca și consecință, România s-a aliat SUA în misiunile militare din Irak și Afghanistan, motiv pentru care aderarea țării noastre la NATO a fost accelerată în 2004.

În prezent, parteneriatul are în vedere construirea unei zone stabile la Marea Neagră, ca interes strategic al României, Uniunii Europene (prin prisma drumului energiei Caspice din Asia Centrală până în Europa) și al SUA (prin prisma securității energetice a Occidentului și a vecinătății Rusiei).

Pe aceeași linie colaborativă se situează decizia Consiliului Suprem de Apărare a Țării de a aproba utilizarea Aeroportului "Mihail Kogălniceanu" și a

¹⁰ Ibidem.

Portului Constanta pentru tranzit către și dinspre Irak și Afganistan, precum și amplasarea unui scut antirachetă în localitatea Deveselu, din județul Olt.

Perspectivile acestor relații stau sub semnul schimbării paradigmei dominante în geopolitica mondială, în speță trecerea de la o lume unipolară cu un singur hegemon (SUA), la o lume multipolară care va presupune echilibrarea intereselor mai multor actori statali sau supra-statali. Astfel, parteneriatul cu SUA, deși probabil va fi în continuare foarte apropiat, nu va mai fi suficient pentru garantarea securității naționale a României în condițiile scăderii importanței NATO, sens în care țara noastră va trebui să stabilească parteneriate strategice cu mai mulți actori importanți din plan mondial.

Conform directorului Serviciului Român de Informații, George-Cristian Maior, politicile de apărare nu mai sunt limitate doar la angajarea de forțe militare, ci și la elemente de diplomație, în dimensiuni ca negocierile strategice, cooperarea sau componentele preventive. Interdependențele complexe ale globalizării, dezvoltările tehnologiilor post-industriale și schimbările în instituțiile tradiționale de securitate internațională s-au suprapus cu persistența problemelor asociate unei gândiri statice în termenii „balanțelor de putere“, subdezvoltării, autoritarismului și instituțiilor de stat retardate. „Noile tipuri de misiuni, precum cele incluse sub umbrela principiului securității colective, au evoluat spre un înțeles mai larg, incluzând instrumentele diplomației preventive și echilibrarea amenințărilor «ne-tradiționale», asimetrice, printr-un efort comun”¹¹.

În accepțiunea fostului director al Serviciului de Informații Externe, Mihai-Răzvan Ungureanu, lumea actuală este interdependentă și globalizată, marcată de contradicții și o serie de amenințări difuze și diverse la adresa securității naționale, modelul nou de amenințare fiind dinamic, complex, neguvernamental și dificil de anticipat. „Combaterea noilor riscuri asimetrice necesită consolidarea comunicării și cooperării la nivel național, regional și internațional, precum și respectarea mutației de paradigmă de la «need to know» la «need to share», prin operațiuni comune ale serviciilor de intelligence”¹²

¹¹ George Cristian MAIOR, *Diplomați și soldați: o alianță postmodernă*, Revista Cultura nr. 58, 2007 disponibilă la <http://revistacultura.ro/cultura.php?articol=818>, ultima accesare 10.12.2011.

¹² Mihai-Răzvan UNGUREANU, *Interviu acordat Revistei Periscop*, Revista Periscop, nr 4(12) oct - dec 2010, editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din SIE – <http://www.dci.ro/Interviuri/interviu31.html>

BIBLIOGRAFIE

*** Strategia de Securitate Națională a SUA, 2010.

*** Strategia Serviciilor Naționale de Informații din SUA, 2009.

ALEXANDRESCU, Grigore, *Amenințări la adresa securității*, Ed. Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2004.

BOGZEANU, Cristina, DUȚU, Petre, *Provocări actuale pentru securitatea europeană*, Editura Universității Naționale de Apărare Carol. I, București, 2010.

MAIOR, George Cristian, *Diplomați și soldați: o alianță postmodernă*, *Revista Cultura* nr. 58, 2007.

TĂNASE, Tiberiu, *Considerații privind Comunitatea și Strategia de Intelligence ale SUA*, în Constantin Moștoflei (coord), *Perspective ale apărării și securității în Europa*, Ed. Universității Naționale de Apărare Carol I, București, 2009.

UNGUREANU, Mihai-Răzvan, „Interviu acordat Revistei Periscop”, *Revista Periscop*, nr 4(12) oct - dec 2010.

